

Bc. Bára Havlátová:
Pozdější a zahraniční tvorba Josefa Macha

posudek diplomové práce
Ústav české literatury a komparatistiky FF UK

Bára Havlátová se soustavně věnuje životu a dílu Josefa Macha, literáta, jenž si jistě zaslouží větší a soustředěnou pozornost i současné literární historie. Autorka přitom odkazuje na svou bakalářskou práci *Život a raná tvorba Josefa Macha* (2013), jejíž nálezy rozšiřuje a zpřesňuje. Jejím cílem je „ucelit obraz o osobnosti básníka, spisovatele, překladatele a novináře Josefa Macha“, obohatit jej „o nová témata a poznatky z tvorby jeho pozdějšího života“ (s. 97). Směřuje tak k „souhrnu Machova díla, vlivu života a uměleckého uplatnění, tedy k práci monografického charakteru“ (s. 9). V tomto ohledu je třeba podotknout, že nadpis předložené práce, který podtrhuje pouze část pojednaného celku, je poněkud matoucí.

Práce je přehledně a logicky strukturována. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány Machovu životaběhu, jeho básnickému dílu s důrazem na jeho poetické charakteristiky a proměny, především na rytmus a rým a sémantické vlastnosti, dále stručněji popisují Machovu prozaickou tvorbu a jeho překlady (zarážející je ovšem formulace: „pro účely této práce vybíráme jen tři překlady, jež bylo v silách sehnat“, s. 82). V závěrečných pasážích autorka resumuje na základě předchozích výkladů svůj postup a svůj pohled na význam a odkaz díla a osobnosti Josefa Macha.

Autorce se především daří postihnout propojení životní zkušenosti a tvorby, jež je právě v Machově tvorbě nebývale těsné; při snaze o důslednost ovšem interpretace zůstávají často na povrchu, při evidenci – byť pečlivé – jevů formálních, motivických a tematických, odkazů na konkrétní osobnosti, místa či události, na metody tohoto odkazování. Zaměření na významové možnosti a celkový smysl mohlo být důslednější; komplexní analýzy dobře, resp. reprezentativně zvolených textů jsou přitom pečlivé a podnětné. Daří se v nich ukázat svébytné rysy Machova psaní (především humor a ironie, smysl pro postižení životních rozporů a zkušeností, jazyková oproštěnost, hravost, písňovost atp.). Ocenit je třeba především objevný archivní průzkum, který autorka podnikla rovněž ve Spojených státech, i úsilí navracet se k původnímu materiálu různorodé povahy. S chvályhodným důrazem na prameny naopak příliš nekoresponduje práce se sekundární literaturou, jejíž soupis vykazuje bohužel stále značné mezery (srov. např. absentující heslo Jiřího Holého ve 3. dílu *Lexikonu české literatury a informace*, jež z něj lze v tomto směru načerpat), které měly být v práci typu „diplomové“ zaceleny. Vzhledem k deklarované snaze připomenout a znovu oživit Machovu tvorbu měla být např. rozšířena kritická reflexe jejího poměrně bohatého dobového přijetí v proměnách kulturní a společenské situace (ojedinělá citace

z recenze Elišky Krásnohorské se tu nejeví jako dostačující; navíc je bibliograficky zaznamenána nejasně a rozkolísaně – šlo o časopis s názvem Osvěta, nebo Vlčkova Osvěta?), zvláště jsou-li registrovány i písničkářské aktualizace. – Autorka se snaží formulovat poutavě, často však s nejistotou či klopotně (např.: „zpracovával aktuální stavy sebe a společnosti“, s. 25), formálně je práce bohužel zatížena i některými překlepy a nepřesnostmi (viz již stránky v obsahu).

Závěrem lze konstatovat, že Bára Havlátová ve své diplomové práci komplexně a poměrně zdařile zachytila podstatné momenty pozdější a zahraniční tvorby Josefa Macha, podala však i její užitečnou souhrnnou charakteristiku. Osvědčila přitom zejména schopnost literárněhistorické práce s pramenným materiálem a jeho popisu.

Doporučuji její práci k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

Praha 23. ledna 2017